

dövastidning ^{3:2013}

Addiswas
cupcakes

Tema: Psykiatrisk vård

Kandidaterna till förbundsstyrelsen

Vi slutar inte där vi började

I det här numret har vi kartlagt den öppna psykiatriska vården för döva och hörselskadade. Det har varit ett omfattande arbete. Vi sätter inte punkt där utan vi avser att fortsätta skriva om dövspsykiatri i höst. Områden vi eventuellt kommer att fördjupa oss i kan vara: barn- och ungdomspsykiatri (BUP), elevhälsan och den slutna vården. Vi tänker också titta på Dövenheten i Region Skåne och på Dövteamet i Stockholms län respektive Västra Götaland. De ger psykosocial och pedagogisk rådgivning och stöd. Du som varit i kontakt med någon av dessa olika verksamheter: vad tycker du om dem? Besökarnas/patienternas berättelser – både negativa och positiva – är en viktig del. Detta för att vi ska kunna ge en samlad bild av vårdkedjan. Vi i redaktionen har tystnadsplikt. Våra kontaktuppgifter hittar du här nedan.

Teddie Sundqvist och Ann-Charlotte Lindblom väntade sitt första gemensamma barn i april. De fick inte önska en

namngiven teckenspråkstolk till sin förlossning. Tolkverksamheten i Västra Götaland försäkrade att de skulle skicka en lämplig tolk till BB när det väl var dags. Men paret gick inte med på att ha vilken tolk som helst. ”Det är ju en fråga om personlig integritet”, säger Teddie Sundqvist. I Skåne och Örebro län kan man däremot få önska en eller flera namngivna tolkar anställda vid tolkcentralen till sin förlossning. Och i huvudstadsområdet kan man få välja tolk till all vård. Läs mer på sid. 5.

I juni ger vi ut ett specialnummer som heter Allt om teckenspråk. Det ersätter nummer 4 och tar upp allt som har med teckenspråk att göra. Tanken är att den ska innehålla något för alla: såväl nybörjare som mångåriga teckenspråksanvändare. I september är vi tillbaka med nummer 5 som vanligt. Och vi fortsätter precis som tidigare att publicera nyheter på dovastidning.se. Vi kommer bland annat att rapportera direkt från SDR:s kongress i Malmö 14-16 juni.

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Fler äter grönt. Med en livsmedelsindustri som länge fuskat med ingredienser som kött, och med alla obegripliga E-nummer som inte alltid är skonsamma mot vare sig kropp eller miljö – allt detta har fått svenska folket att ifrågasätta maten vi äter. Allt fler väljer ekologiskt producerade varor i mataffären. En del har börjat med köttfria måndagar; att inte äta kött en gång i veckan gör stor skillnad på miljön. 18 procent av all växthusgas i världen kommer nämligen från djurhållningen.

Klämdag. 2013 är ett riktigt bra år för den som vill vara ledig utan att behöva ta ut många semesterdagar. Till exempel kan man vara fri från arbete 16 dagar i sträck med bara 8 semesterdagar runt påsk. Sveriges nationaldag infaller på en torsdag i år. Och julafton respektive nyårsafton på en tisdag. Det innebär extra många klämdagar.

Värmen. Mitt i aprilvädret dyker de upp: löpsedlarna som ropar ”nu äntligen kommer värmen”. Men värmen kom och försvann redan till lunch. Så satt man där med en glass och huttrade igen. Vädret är ett kärt samtalsämne på våra breddgrader, kanske är diskussionerna ett sätt att kollektivt bearbeta vår mentala D-vitaminbrist så här års. Kvällstidningarna till gagn då lösnummerförsäljningen ökar inför varje tecken på högttryck.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 3/2013

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:

Nr 4: 24 maj
Nr 5: 16 aug
Nr 6: 20 sep
Nr 7: 25 okt
Nr 8: 29 nov

Utgivning:

13 juni
5 sep
10 okt
14 nov
19 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare: Helena Fremnell

Redaktör för DT: Niclas Martinsson

0738 333 060 (sms/3G)

niclas.martinsson@dovastidning.se

Redaktör dovastidning.se:

Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)

tomas.lagergren@dovastidning.se

Form: Annalena Sandgren, Formligen.se

Omslagsfoto: Tomas Lagergren

Facebook: facebook.com/dovastidning **Twitter:** @DovasTidning

PRENUMERATION:

medlem@sdr.org eller

Bildtel:

agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se

SDR, Agneta Skagerstrand

Box 300

793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år

Utebliven tidning:

kontakta medlem@sdr.org

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:

sdrannons@sdrf.se

Tel: 0506-300 58

Skaraborg och Värmland:

Tel: 0506-301 76

Förenings- och internannonser

bokas och lämnas till:

redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5800 ex

Tryck: Carlshamn Tryck & Media ab

ISSN 1402-1978

dovastidning.se

I KORTHET

4

NYHETER

5

SIGNERAT:
YLVA BJÖRKLUND

7

DOVASTIDNING.SE

8

TEMA:
PSYKVÅRDEN

10

FOLK I FARTEN:
ADDISWA

14

SJU FRÅGOR:
ELSA BRUNEMALM

15

KONGRESSEN:
KANDIDATERNA

16

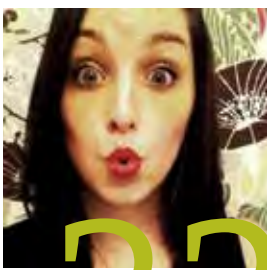
RECENSION:
A. DAHLSTRÖM

18

FÖRBUNDS-
NYTT

20

UNG

22

KRÖNIKA

26

• Världens enda Deafhood-fik

Døves Ressourcecenter invigdes officiellt den 17 april i Fredericia. Det är ett mötesställe för döva som har öppet dagtid. Deras café är döpt till Café Deafhood. Kafeterian är ensam i världen om att ha det namnet. På resurscentret, stött av kommunen Fredericia, kan man t.ex. ha en kulturafton eller gå en kurs i hur man använder en surfplatta. "Det ska vara ett ställe där besökarna upplever att de fylls på med inspiration, livsglädje och hopp, och får en positiv syn på dövas kultur och teckenspråk", säger Karen Talks, aktivitetsskonsulent, till Ellobladet.

3545

elever har Manillaskolan haft sedan starten 1809 och till och med läsåret 2012/2013, enligt dövhistoriker Tomas Hedberg. Fram till år 1890 hade skolan elever från hela landet. Efter det året kom de flesta från Dalarnas, Gotlands, Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Östergötlands län. Numera har skolan endast elever från Stockholms, Gotlands och Uppsala län.

• Teckenspråkseufori igen

Över 50 elever från Manillaskolan och Adolf Fredriks musikklasser framförde "Euphoria" på tal och teckenspråk tillsammans med artisten Loreen under melodifestivalfinalen i mars. Över 4,1 miljoner svenskar såg den och numret kommenterades och delades flitigt i sociala medier. Nu repriseras succén under den första Eurovision Song Contest-semifinalen i Malmö. Det hela infaller nämligen på Teckenspråkets dag – den 14 maj. Ett tjugotal elever från Östervångsskolan ska sjunga "Euphoria" på teckenspråk i öppningsnumret av semifinalen, som sänds klockan 21 i SVT1. Eleverna instrueras av samma instuderare som Manillaskolans elever hade och i samarbete med Östervångsskolans dramalärare.

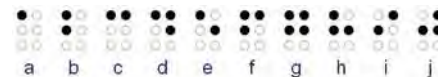
• Bildtelefoni.net via skype

Nu går det att ringa till Bildtelefoni.net med Skype. Adressen är bildtelefoni.net. Den här kontaktvägen infördes den 31 mars. Nu förmedlar Bildtelefoni.net samtal via Skype varje dag, berättar Lena Fernström, vid förmedlingstjänstens kundtjänst. Inte bara det, användarna kan också bli uppringda via Skype. Mer information om hur man ringer via Skype finns på hemsidan: www.bildtelefoni.net.

• Sms:a finsk vårdcentral

Här i Sverige är det en dröm för många döva och hörselskadade att kunna sms:a direkt till en vårdcentral eller tandvårdsmottagning. Nu kan man bara ta kontakt med mottagningen via Vårdguiden eller via taltelefon. I vissa finska städer kan man nu boka tid hos en hälsostation (vårdcentral), mun- och tandhälsomottagning, och hälsorådgivning via sms. Tidsbeställning genom sms kan göras i följande städer: Reso, Åbo, Uleåborg, Vanda, Tammerfors, Heinola, Jyväskylä och Lahtis, skriver finska Dövas Tidskrift.

• "Ska du bli blind?"

SDR:s förra ordförande, Lars-Åke "Låw" Wikström, berättade om sin ansiktsblindhet i DT nr 2; en upptäckt som han gjorde i höstas. Efter att tidningen kommit ut, sprang en liten döv pojke en dag fram till honom på bilparkeringen. Han frågade "Va, ska du bli blind?!". Låw log och förklarade på ett pedagogiskt sätt att om han träffar pojken igen dagen därpå så kommer han antagligen inte att känna igen hans ansikte eller namn. Pojken förstod till slut vad ansiktsblindhet betyder.

Illustration Lagergren:

De fick inte välja tolk till förlossningen

Teddie Sundqvist och hans sambo fick inte önska en namngiven tolk till sin förlossning. Fruktansvärt, tycker Sveriges Dövas Riksförbund (SDR). De har tillsammans med åtta förbund inlett en tolkkampanj, ”Tolka mig nu”, för att få till stånd en bättre tolktjänst.

Teddie Sundqvist och hans sambo, Ann-Charlotte Lindblom, bor i Romelanda norr om Göteborg. Deras första gemensamma barn väntades i april. De kontaktade en tolk som äger ett av de företag som tolkverksamheten i Västra Götalandsregionen har avtal med. Tolken ville gärna tolka när det väl var dags.

– Vi vill ha en tolk som vi kan känna oss bekväma och trygga med, säger Teddie Sundqvist.

Tolkverksamheten svarade att det inte gick att ha henne som tolk och hänvisade till ett beslut som togs av en förvaltningschef i november förra året om att fritt val av tolk inte är möjligt. Om förlossningen skedde på kontorstid skulle en lämplig tolk skickas till BB. Regionen har alltid två erfarna beredskapstolkar som kan rycka in om det är utanför kontorstid, sade de.

Teddie Sundqvist och hans sambo blev arga och besvikna över deras svar.

– Det är ju en fråga om personlig integritet. Vi vill inte ha vilken tolk som helst vid förlossning, säger Teddie Sundqvist.

Den 7 april kom Bastian till världen. Den tolk som paret ville ha, kom ändå och arbetade gratis.

DT har hört med tolkcentralerna i Region Skåne, Stockholm och Örebro om det går att önska en eller några namngivna tolkar till en förlossning.

Tolkcentralen (TC) i Skåne brukar se till att låta tre-fyra egenanställda tolkar ha ett slags ”förlossningsberedskap” under en tid före och efter utsatt förlossningsdatum.

– I detta önskas ofta särskilda tolkar och det försöker vi tillgodose. I en sådan situation är det viktigt att man får en tolk man känner förtroende för, säger enhetschef Peter Farkas.

Man kan önska en eller flera namngivna tolkar anställda vid TC i Örebro, inte från privata tolkföretag.

– Vi har 95 tolkar anställda, valmöjligheten är därmed mycket stor i Örebro, säger Magnus Sjögren, verksamhetschef.

I Stockholm anlitas endast privata tolkbolag och TC måste följa rangordningen. Undantag får göras från rangordningen om särskilda skäl finns.

– Ett av de skäl som vi godkänner är önskemål om en specifik tolk till sjukvården, säger Rigmor Hedenström, enhetschef.

Gäller det all sjukvård?

– Ja.

Sylvia Lång, chef för tolkverksamheten i Västra Götalandsregionen, säger att det inte är förbjudet att önska tolk, men att det är omöjligt att garantera en specifik tolk till ett uppdrag på grund av semester, sjukdom, vård av barn, eller annat prioriterat uppdrag. Dessutom måste verksamhetens resurser utnyttjas så effektivt som möjligt. De egna tolkarna används i första hand och är lättare att styra om. Sylvia Lång förstår att tolkanvändare vill önska en namngiven tolk till ett speciellt uppdrag. Man försöker vara lyhörd inför varje tolkbeställning, men man måste också ta hänsyn till bl.a. ekonomin, enligt henne.

Vad tycker SDR om att Teddie och hans sambo inte fått välja tolk till sin förlossning?

– Fruktansvärt. En förlossning är ju ett av livets största ögonblick. Det är viktigt att man ges möjlighet att välja tolk till speciella tillfällen, säger Jenny Ek, ombudsman vid SDR.

SDR driver tillsammans med åtta förbund kampanjen ”Tolka mig nu” för att få till en likvärdig tolktjänst i hela landet. Glädjande för förbunden är att regeringen ska ta fram en departementspromemoria senast i juni med förslag om hur en nationellt samordnad tolktjänst kan organiseras och finansieras. Kampanjen finns på Facebook, och Twitter. Besökare uppmanas att skriva om sina egna erfarenheter av dagens tolksystem. Dövföreningarna kan också hjälpa sina medlemmar med det.

– Det är systemet i dag som gör oss funktionshindrade, säger Jenny Ek.

Ett exempel är att tolkcentralerna i Skåne, Stockholm, Västra Götaland och Örebro gör skillnad på arbetsrelaterade möten. Arbetsplatsträff och medarbetarsamtal räknas t.ex. som vardags-tolkning, men inte planerings- och uppföljningsmöten. Då ska arbetsgivaren stå för tolkkostnaden (bidrag på upp till 60 000 kronor per år till att täcka tolkkostnader kan sökas hos AF).

– Döva ska få tolk när de behöver det. Arbetsgivarens budget ska inte belastas som en konsekvens av att den har en döv anställd, säger Jenny Ek.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

Falska döva alltmer aggressiva

Bedragare som utger sig vara döva och som samlar in pengar till Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) är numera vanligare i hela Sverige. Och de har blivit alltmer aggressiva. En 64-åring har blivit påkörd i Varberg efter att försökt stoppa två bedragare. Det oroar SDR, som polisanmält bedragarna som slagit mynt av förbundets logga och namn.

– Det har eskalerat den sista månaden, säger Helena Fremnell, informationsansvarig på SDR. Hon blir uppringd dagligen av folk som vill prata om bedrägeriet som nu pågår över hela landet.

På flera håll har personer gripits misstänkta för bedrägerier, bland annat i Sjöbo. Och Rikskriminalpolisen har utfärdat rikslarm efter att en 64-årig man blivit påkörd av bedragare i Varberg. Händelsen har rubricerats som mordförsök.

64-åringen blev påkörd i centrala Varberg den 18 april. Föraren, en 27-åring, smet från platsen. Påkörningen var medveten eftersom bilen accelererade innan påkörningen och försvann snabbt från platsen. 64-åringen hade konfronterat två män som utgav sig att vara döva och försökte förmå folk att skänka pengar.

Han misstänkte att det var ett bedrägeri det rörde sig om och ville få dem att sluta. När andra personer kom till platsen och försökte ta bilder av de två männen flydde de till en bil, en guld-färgad Renault. Männerna lämnade parkeringsplatsen snabbt och körde upp på trottoaren där den 64-åriga mannen stod. Han kastades upp på motorhuv och slog i vindrutan. Han fördes till sjukhus med skador som lyckligtvis visade sig inte vara livshotande.

Hallandspolisen har anhållit den 27-årige föraren och hans tre kumpaner i sin frånvaro för mordförsök.

– Föraren kunde i princip bara ha backat ut bilen och kört iväg. Men med berätt mod försökte han köra över mig. Han gjorde en U-sväng, kom säkert upp i 40-50 kilometer i timmen och 10-15 meter ifrån styrde han mot mig och accelererade, säger 64-åringen till Hallands nyheter.

Så kan en insamlingslista se ut. Här med det rumänska dövförbundets logga (längst upp till höger)

Lars Minnedal, kriminalinspektör på bedrägerisamordningen i Stockholm säger att det första du ska göra är att tillkalla polisen till platsen om du råkat ut för dessa bedragare.

– I första hand 112, eftersom de avviker snabbt från platsen, i andra hand, ring 114 14. När du gjort det memorera så mycket av händelsen, skriv ned registreringsnummer på bilen om det finns något sådant, ta gärna en bild med mobilen, om det går. Skriv ned signalement och allt av värde på en lapp, det är ofta de små detaljerna som gör det – skriv hur de betedde sig, vad de sa och vad de hade på sig och vilken väg de tar. Men det absolut första du ska göra är att tillkalla polis.

Och polisanmäla händelsen?

– Ja. Ju mera anmälningar vi får in, ju mera rättvis bild får vi av vad som egentligen pågår, säger Lars Minnedal och berättar att polisen lägger ned de flesta fall. Det går att väcka liv i det om ny information kommer till de ärenden som kommer vidare till en utredare på bedrägeriroten och i sin tur till åklagare som väcker åtal om fallet är tillräckligt starkt. Därför är det viktigt att anmäla ändå, menar Lars Minnedal.

Händelserna har skadat förbundet, menar Helena Fremnell på SDR.

– Det tar mycket kraft från det intressepolitiska arbetet, säger Helena Fremnell och fortsätter:

– Först och främst så jobbar vi inte på det sättet. Vi har ett 90-konto om man vill skänka pengar till oss, men vi skulle aldrig tigga ute på gatorna. Sen vet vi att det finns döva som har det svårt och vi stöder dem på olika sätt i organiserad form, som att hjälpa till att bygga upp dövgorganisationer och stöda teckenspråksarbetet i dessa länder.

Förnuftet segrar alltid till slut

Visst borde den här världen styras främst av sunt förnuft? Ibland när man läser tidningen eller ser på teve kan man bli allvarligt oroad över att så är inte fallet.

Ta till exempel gruppvåldtäkten i Indien strax innan jul, en fruktansvärd händelse som verkligen inte borde fått hända. Men,

mitt i alltihop blev man lite glad över de massiva reaktionerna i Indien. Nyheterna rapporterade om högljudda demonstrationer där män och kvinnor sida vid sida i avsky och ilska krävde omedelbara åtgärder av beslutsfattarna. Krav på gripanden, högre straff och ett säkrare Indien för kvinnor fyllde våra tv-rutor i flera veckor. Beslutsfattarna själva? Ja, de drog till med en ny förordning där man bötfällde kvinnor som gick ensamma på gatorna efter att mörkret fallit. Va? Visst fattar man att det handlar om att skydda kvinnor men – böter – till kvinnorna?

Ett annat vansinnesdåd strax innan jul var dödsjutningen på en grundskola i Connecticut, USA där tjugo barn och sex vuxna fick sätta livet till. Ett dåd som en gång för alla borde fått bevisa att den där amerikanska vapenlagen är helt åt skogen och måste förändras. Nu! Men efter ett par veckor kunde man läsa om delstaten Ohio där beslutsfattarna verkligen gnuggat sina geniknölar (?) och kommit fram till att dödsjutningarna i skolorna ska bekämpas – med fler vapen i skolorna! Här ska varje skolvaktmästare utrustas med vapen och gå omkring bland barnen med det. Skjutgalna fingrar i Ohio behöver numera inte ens ta med sig vapnet själva. Connecticut däremot, har som enda delstat, precis skärpt sin vapenlag. Där fick förnuftet segra.

En sen måndagskväll i april visar SVT en dokumentär om döva på en katolsk pojkskola i USA där prästen förgripit sig på över 200 pojkar genom åren. I huvudsak pojkar med hörande föräldrar då de pojkarna skulle ha mindre chans att skvallra på grund av bristande kommunikation. Ett medvetet val av en präst som mycket väl vet att han gör fel. Vad prästskrälet däremot inte tänkte på var att döva pojkar växer upp och blir modiga män. Modiga döva män med ett eget språk och en egen röst som inte ger sig förrän rättvisa skipats och skriver ett känsloladdat brev om övergreppen och får massor av uppmärksamhet i media. Och en hel dokumentärfilm att berätta sin historia i. Och får ett helt prästbrödraskap i gungning. Och prästen som var orolig för några föräldrar...

Och Vatikanen reagerar. Med att skydda sina präster, mörka hela historien och säga stackars präster, så jobbigt detta måste vara för dem. För prästerna? Ja, men för alla de 200 döva pojkarna då? Och för alla andra offer runtom i världen. Nä, inte ens i ett av världens största religioners högsäte får förnuftet råda. Pinsamt.

Men, som min yogalärare brukar säga – det enda som är konstant är förändring. Och tur är väl det. För varje gång förnuftet får segra är det en framgång för mänskligheten. Varje tusenmilavandring startar med ett steg. Och vi får se de indiska demonstranterna, de amerikanska vapenmotståndarna och modiga döva män som vågar ta striden med Vatikanen som våra vägvisare. Förnuftigare än så blir det inte.

Ylva Björklund jobbar på studieförbund och gillar riktiga svenska årstider med snörika vintrar, härlig vårsol och ser fram emot en, förhoppningsvis, lång och skön sommar.

● Sexuella trakasserier på dövskola

Det kom ett brev till redaktionen, från några f.d. elever i dövskolan. De skriver om hur de har utsatts för sexuella trakasserier av skolpersonal under skoltiden. De berättar om att de tagit upp det med skolledningen, och fått vetskap om några halvhjärtade åtgärder från skolledningens sida, men därutöver har inget hänt. De skriver:

”Flera i skolpersonalen har också pratat öppet om sex, kommenterat våra kroppar. Vi var ofta bara 7-10 år gamla. Vi har idag insett att man influerat sexuella uttryck och en ”ok-känsla” i att kommentera andras kroppar redan som barn. Vi har sedan barnsben fått en alltför tidig medvetenhet om sexualitet och om hur vi ser ut. Några av oss har dessutom blivit utsatta för sexuella övergrepp hemma, och sen när vi kommer till skolan så utsätts vi för ännu mer sexuell exponering.

Tyvärr har tiden passerat, ingen polisanmälan kan göras idag men vi hoppas att detta brev kan leda till att man vaknar upp och har bättre och strängare kontroll inom dövskolan.”

Brevskrivarna har skickat sitt brev till Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), som kommenterar det så här: Innehållet i brevet berör oss djupt. Övergrepp mot barn får aldrig förbises. Vi kan försäkra att vi idag är oerhört observanta på barns berättelser. Så snart minsta misstanke finns så utreds händelsen internt. Bekräftas misstankarna polisanmäls händelsen. Anonyma beskrivningar har vi inte möjlighet att utreda vidare, vi uppmanar därför brevskrivarna att ta kontakt med myndigheten igen om det finns önskemål om att få klarhet, skriver Annika Ågebrant, informationschef vid SPSM.

Vi bjuder på ett urval kortfattade nyheter som publicerats på vår webb: dovastidning.se
 Artiklarna finns i full version på sajten. Ha för vana att besöka den så missar du inget.

● Landets första seniorboende

Den 12 april invigdes Sveriges första seniorboende för döva och personer med dövblindhet. Det ligger i Skärholmen, sydväst om Stockholm. Boendet är för dem som är minst 55 år gamla och kommer från hela Sverige. 186 lägenheter finns där. 35 av dem är reserverade och anpassade för döva och personer med dövblindhet. Alla 35 lyor har visuella brandlarm och en telefon utrustad med bildtelefon, som är ansluten till porttelefonen i entrén. Det innebär att de som bor där kan se vilka besökarna som ringer på porttelefonen är.

På invigningen höll bland annat SDR:s vice ordförande, Britt Karmgård, tal:

– Vi på SDR är väldigt glada över att seniorboendet, efter en mångårig kamp, nu är "i hamn". Och vi som är yngre döva är också glada över att det finns ett seniorboende för döva. Det innebär att vi kan känna oss trygga med att veta att det finns ett boende för oss när vi en dag själva blir äldre, sade hon.

Boris Kankkonen bor i en av de trettiofem lägenheterna. Han hade drömt om att flytta till ett seniorboende för döva.

– Nu kunde den äntligen bli verklighet, sade han, som trivs jättebra på boendet.

Nu finns över 20 lediga lägenheter. De är reserverade fram till sommaren. Sedan släpps de för andra.

Kontakta Stockholms Dövas Förening för mer information. Deras hemsida är www.stockholmsdf.se.

Länk: <http://korta.nu/oxb6s>

● FÖC har nu nya nummer

Förmedlingstjänsten Texttelefoni (kallad FÖC i folkmun) är nu kostnadsfri och har nya nummer: 020 600 600, om man ringer från en texttelefon, och 020 600 650 om man ringer från en taltelefon. En annan nyhet är att man inte längre behöver registrera sig för att kunna ringa via deras internetportal. SDR och HRF är kritiska mot att man inte längre kan ringa betalsamtal via FÖC.

Länk: <http://korta.nu/stvkr>

● Bilder från Teckenspråkets Dag

Den 14 maj firas Teckenspråkets dag runt om i landet. I år är det 32 år sedan teckenspråket blev erkänt av riksdagen som dövas första språk. Gör din stad, dövförening, arbetsplats eller skola något speciellt den dagen? Skicka gärna dina bilder till redaktionen@dovastidning.se. De utvalda bilderna är avsedda att publiceras på dovastidning.se eller/ och i specialnumret Allt om teckenspråk (se nedan).

alltomteckenspråk

Ett specialnummer för alla som är nyfikna på teckenspråk.

FOTOTÄVLING:

Ta teckenspråksrelaterade bilder. De utvalda bilderna belönas med två trisslotter var. Mejla dina fotografier till redaktionen@dovastidning.se. Senast den 24 maj.

ute den
13 juni

Farväl Manilla

Manillaskolan flyttar i sommar till sina nya lokaler på Campus Konradsberg i centrala Stockholm efter att i över 200 år ha huserat på Djurgården. Därför ordnade skolan den 13 april öppet hus för dem som ville ta avsked av den bland döva kända byggnaden.

Tillställningen lockade teckenspråkiga från hela landet. Besökarna bjöds på bildspel, utställningar, berättelser, filmvisningar och guidade turer. Särskilt på första våningen var folkträngseln stor. På eftermiddagen hade Stockholms Dövas Förening ett program i kyrksalen. Uppemot 200 personer satt i publiken. Rektor Eva Mari Halén var en av talarna. Hon pratade om skolans grundare, Pär Aron Borg.

– Jag tror han skulle vara mer än nöjd med den utveckling som har skett, när det gäller utbildning för döva. I dag har döva arbeten som kräver en akademisk utbildning och teckenspråket har en egen ställning i dagens Sverige, sade Manillaskolans rektor Eva Mari Halén.

Elias Tebibel och Lennart Lindberg fick stå på scenen och berätta om sina minnen från skolan. Den förstnämnda går nu i klass 8, och Lennart Lindberg gick på 1940-talet. Elias Tebibel kommer ihåg ett aprilskämt när han själv gick i lågstadiet.

– Läraren sa att en fågel hade flugit från Sydeuropa till Block-

husudden och bar på en smittsam sjukdom. Därför måste vi alla i klassen ta medicin. Vi såg att tablettorna var färgglada och åt dem... Och det visade sig att det var M&M-choklad. Vi ville ha mer godis. Läraren blev ställd, sade Elias Tebibel leende.

Pelle Kanbjer höll ett kort föredrag om skolans historia, som sträcker sig tillbaka till år 1809. Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes 1864. Susanne Egebrink gav två sånger på teckenspråk. Den andra var "Långsamt farväl" av Lisa Nilsson. Efter det gick besökarna vidare till Pär Aron Borgs staty där de släppte svarta ballonger.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: TOMAS LAGERGREN

Vad har Manillaskolan betytt för dig?

Harriet Björneheim,
lärare 1973-2005

– En härlig arbetsplats med en god gemenskap och mysiga elever. Teckenspråk är ett skönt språk. Jag har fått mycket inspiration här.

Göran Högberg, elev 1957-65,
vaktmästare fr.o.m 1989

– Kamratskap. Vi lekte hur mycket som helst. Jag sov i skolan. Vid läggdags om vi såg någon ur personalen komma, låtsades vi sova och var tysta. Sedan fortsatte vi att teckna.

Tomas Hellström,
elev 1976-86

– Skolan har gett mig ett rikt teckenspråk, kompisar och möjligheter att idrotta. Jag har fått prova på alla möjliga sporter. Sedan hade jag tur som fick en döv lärare.

Barbro Hagelin Adeby,
elev 1971-73

– Jag är tacksam för att jag fick lära mig teckenspråk av mina döva klasskamrater och lärare. Vi var på många äventyr. Och så gjorde vi en del dumheter...

Hur mår dövpsykvården?

Dövas Tidning har kartlagt den psykiatriska vården för döva och hörselskadade genom att prata med en rad personer, både patienter och professionella. De slutsatser som kan dras är att den skiftar i kvalitet och att tillgången till den beror på var du bor. Otillräcklig dövkultur- och teckenspråkskompetens hos personalen är ett annat vanligt förekommande problem. Och ytterligare en brist är att inget landsting har några riktlinjer för psykiatrisk vård av döva och hörselskadade.

Drömmen är att vi har rätt till teckenspråkskunniga stafettpsykologer som reser runt i landet och träffar döva och hörselskadade”, säger Thyra Lindström, ordförande för Västernorrlands Dövas Förbund.

Hon är långtifrån ensam om att ha den drömmen: att döva och hörselskadade ska ha rätt till god psykiatrisk vård på teckenspråk oavsett var i landet de bor. Det vill Sveriges Dövas Riksförbund och alla som DT pratat med, också.

Men så ser inte verkligheten ut i dag. Thyra Lindström är inskriven i fel landsting. Västernorrland har nämligen lagt ner sin psykiatriska mottagning för döva och hörselskadade. Den var den enda i sitt slag i det avlånga Norrland och var därför betydelsefull. Under en längre tid hade till exempel döva och hörselskadade bosatta i Västerbottens läns landsting kunnat

få specialistremiss till mottagningen i Härnösand. Nu hänvisas de precis som invånarna i Västernorrland och de andra nordliga landstingen i första hand till att träffa behandlare som saknar dövkultur- och teckenspråkskompetens med teckenspråkstolk. Om de har tur kan de få specialistremiss till en psykiatrisk öppenvårdsmottagning för döva och hörselskadade i en annan del av landet. Men deras hemlandsting kan i första hand vilja försöka lösa det med att låta dem träffa behandlare i egen regi.

– De tror sig ha hittat den billigaste lösningen, men på lång sikt kan det till och med bli dyrare för landstinget om behandlingen visar sig vara ineffektiv och drar ut på tiden då behandlaren saknar kunskap om döva och teckenspråk, säger Liselotte Burvall, intressepolitisk ombudsman hos Sveriges Dövas Riksförbund (SDR).

Förbundet vill se ett nationellt hälsocenter med samlad kompetens kring hur man bemöter döva och hörselskadade patienter i olika vårdinstanser, inte bara psykvård. Centret ska vara ett ställe dit vårdpersonal kan vända sig om de vill ha råd och stöd om hur de bäst kan hjälpa patienter med hörselnedsättning. Och centret ska fungera som en nationell samordnare för psykvården för döva och hörselskadade.

Ett annat krav SDR ställer är att de fyra psykiatriska öppenvårdsmottagningar som finns för döva och hörselskadade i dag, ska vara solidariskt finansierade av hela landet.

De röda punkterna visar var de psykiatriska mottagningarna för döva och hörselskadade finns. Men i stora delar av landet finns ingen sådan mottagning. Norr om Stockholm finns det ingen mottagning alls. Istället får man träffa en behandlare med tolk i sitt hemlandsting – eller om man har tur – får specialistremiss till någon av de psykiatriska mottagningarna för döva och hörselskadade.

Liselotte Burvall lyfter fram den psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade i Region Skåne som ett föredöme. Den är nämligen solidariskt finansierad av hela södra sjukvårdsregionen: Blekinge, Kronoberg, Skåne och södra Halland.

Ytterligare tre psykiatriska öppenvårdsmottagningar för döva och hörselskadade finns i följande landsting: Stockholm, Örebro, och Västra Götalandsregionen. Men endast invånarna som är inskrivna där kan vända sig dit. De som bor utanför, måste söka specialistremiss. Att de får det, är inte självklart. Det beror på hur välvilliga beslutsfattarna är.

– Döva och hörselskadade måste ha rätt att träffa behandlare med teckenspråks- och/eller dövkulturkompetens i, eller från, en annan del av landet om de vill och behöver det, säger Liselotte Burvall.

Hela tiden olika tolkar i Stockholm

Sveriges största psykiatriska mottagning för döva och hörselskadade finns i Stockholm.

– Vi har en bra bit över 2 000 besökande per år, säger Eva Råberg, enhetschef.

14 anställda vid mottagningen tar emot barndomsdöva, barndomshörselskadade och dövblinda patienter. De är till exempel psykologer, sjuksköterskor och läkare.

Stockholms Dövas Förening (SDF) har i många år påpekat att teckenspråkskompetensen är otillräcklig hos personalen i Älvsjö.

– Mottagningen intar alltid en försvarsställning när deras teckenspråkskompetens blir ifrågasatt, säger SDF:s intressepolitiska sekreterare Mona Riis, som vill understryka att SDF är glad över att mottagningen finns.

När DT frågade hur många på mottagningen som kunde teckna flytande ställde psykolog Annette Aspered en motfråga: ”Vad innebär det att kunna teckna flytande?”

Eva Råberg säger att hon är medveten om bristerna. Personalen lär sig teckenspråk en gång i veckan, något som är obligatoriskt. Och Annette Aspered går till exempel på olika konferenser om dövpsykiatri i världen för att få mer dövkulturkompetens. Tre anställda vid mottagningen är hörselskadade. En av dem är administratör/receptionist och har teckenspråk som första språk.

– De brukar använda receptionisten som exempel på att de har en person som kan teckna flytande. Det är naturligtvis bra, men det räcker inte att bara receptionisten kan teckna flytande, säger Mona Riis.

De övriga i personalen är hörande. Deras teckenspråkskunskaper varierar.

– Det är en avvägningsfråga. Vi vill naturligtvis ha personal som kan teckenspråk, men problemet är att det finns väldigt få i Sverige som har både rätt utbildning och kunskaper i teckenspråk, säger Eva Råberg.

DT har talat med fyra patienter om mottagningen. De sa alla samma sak: bristande teckenspråkskompetens.

– Jag prioriterar kompetens, bra attityd och att de har kunskap om dövas historia och kultur. Men det är klart att det vore skönt att slippa tolk, säger en av patienterna, som är nöjd med mottagningen.

Patienter berättade för DT att det hela tiden är olika teckenspråkstolkare där och att tolkarna inte alltid känner till deras historier. Enligt SDF är det ett vanligt klagomål.

– Det skulle vara bra om mottagningen hade sina egna eller ett fåtal fasta teckenspråkstolkar, säger Mona Riis.

Eva Råberg säger att det är svårt. Mottagningen kan ha mellan fem och tio patientbesök samtidigt och alla patienter använder inte teckenspråk utan en del har talad svenska som förstaspråk.

En patient berättade för DT att denne blev illa berörd när psykologen frågade inför teckenspråkstolken: ”Ska vi säga att vi kan ha samma tolk framöver?”. Patienten ansåg inte att tolken var bra.

– Psykologen borde ha pratat med mig i enskilt rum, utan tolken, om hur jag ville ha det, säger patienten, som menar att varken patienten eller tolken ska behöva känna sig kränkt.

Ska det vara så?

– Nej, det är inte våra rutiner. Patienterna har rätt att önska en namngiven tolk. De kan boka tolk själva eller via receptionen, säger Annette Aspered.

Rigmor Hedenström, enhetschef för tolkcentralen (TC) i Stockholm, säger att TC, i de fall där de får information om önskemål, förväntar sig att de bolag som de har avtal med ser till att ha ett fåtal lämpliga tolkar kring varje patient.

Ett allvarligt problem som Annette Aspered och Eva Råberg anser är att det inte finns några riktlinjer för psykiatrisk vård av döva och hörselskadade i landstingets vårdprogram. Inget annat landsting har det heller. Mottagningen arbetar nu för att lyfta frågan inom landstinget. Vårdprogrammet ska vara till stöd för vårdpersonal i det praktiska vardagsarbetet och utgöra ett kunskapsunderlag.

Annette Aspered tar fram några exempel. De begåvnings-tester som finns är inte anpassade för teckenspråkiga döva. Och att en traumabehandling baserad på ögonrörelser är särskilt lämpad för många döva. Sådant ska komma med i vårdprogrammet.

På frågan om vad de tycker om SDR:s förslag om nationellt hälsocenter:

– Ja, det behövs! Helst hade det funnits redan i går, säger Annette Aspered.

Inget dövteam i Örebro

I landets dövtätaste stad, Örebro, finns en psykiatrisk mottagning för döva och hörselskadade. Förra året hade de 245 patienter som gjorde sammanlagt 1 738 besök. Där arbetar fem

fast anställda. Alla är hörande och tre av dem kommunicerar på teckenspråk utan tolk: kurator, psykolog och sekreterare. Mottagningen har nyligen organiserats om och formas nu efter de nya förutsättningarna – ny personal och mindre läkartid. ”Det fungerar så bra som det kan”, berättar personalen.

En överenskommelse finns mellan psykiatrin och primärvården, som gäller alla. Det är att primärvården ska stå för behandling av ”lättare” psykiatriska problem som t.ex. lindrig depression. Personalen på mottagningen anser att den överenskommelsen inte bör gälla för döva och hörselskadade patienter eftersom den speciella kompetens som behövs för den målgruppen sällan helt kan tillgodoses vid vårdcentralerna eller ungdomsmottagningen. Dessutom är sannolikheten enligt personalen stor att så kallade ”lättare diagnoser” får större konsekvenser för personer med dövhet/hörselskada än för hörande patienter. Överenskommelsen är likadan i de andra landstingen.

Britt-Marie Sundström, vice ordförande för Dövas Förening i Örebro, tycker också att döva ska kunna vända sig direkt till psykiatriska mottagningen även när de har ”lättare” psykiatriska problem.

Linnea Delvert har ADHD, epilepsi och är emetofobiker (rädsla för spyor). Hon har gått till den psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade i Örebro en längre tid och uppskattat sina möten med kuratorn där. Det hon tycker är mindre bra är att hon kan gå dit för att prata om ADHD och för att jobba med sin ”spyfobi”, men inte för att t.ex. ta upp sina funderingar om livet.

– Jag får inte bestämma vad jag vill prata om, säger Linnea.

I Örebro finns ännu inte något dövteam. Dövteamet i Västra Götaland och Stockholms läns landsting, och Dövenheten i Region Skåne, har en psykolog var som kan ta emot patienter med psykologiska besvär (stödsamtal och krisbearbetning). Alltså inte psykiatriska diagnoser. Kuratorer och specialpedagoger m.fl. arbetar också på Dövteamet/-enheten.

Det faktum att något dövteam inte finns i Örebro, tycker Britt-Marie Sundström, är katastrofalt och pinsamt med tanke på att Örebro är Europas teckenspråkhuvudstad.

– Viktigt att döva och hörselskadade ska kunna få råd och stöd vid ett dövteam i Örebro också, säger hon.

Personalen vid den psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade ser ofta behovet av ett dövteam. När dövas och hörselskadades problem inte är av psykiatrisk art, får mottagningen hänvisa dem till: vårdcentraler (kuratorer), Familjerådgivningen eller Svenska kyrkan (teckenspråkskunnig diakon).

DFÖ har i många år talat för både landstinget och kommunen om att råd, stöd och samhällsvägledning och -information på svenskt teckenspråk saknas i Örebro.

En glädjande nyhet för teckenspråkiga invånare i kommunen är att en heltidsanställd teckenspråkskunnig kommunvägledare kommer att anställas till ett nytt servicecenter senare under året.

– Det är ett viktigt steg. Vi hoppas att landstinget på sikt hittar en lösning kring ett dövteam, säger Britt-Marie Sundström.

Solidariskt finansierad vård i Skåne

– Att vår verksamhet är solidariskt finansierad av hela södra sjukvårdsregionen är någonting vi är stolta över. Det medför att våra patienter lätt kan ta kontakt med oss, utan remissvång, och därmed få tillgång till våra resurser, säger Erik Hülphers, psykolog vid psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade, som funnits sedan 1990.

Patienter som mår dåligt psykiskt och bor i Blekinge, Kronobergs län, Skåne och södra Halland kan vända sig dit. De har inte bara mottagning i Lund utan också i Malmö, Helsingborg, Kristianstad, Halmstad, Växjö och Karlskrona, och gör även hembesök. Förra året hade mottagningen 102 patienter.

Precis som i Örebro och i de övriga landstingen har primärvården uppdraget att vara ”första linjens psykiatri” för dem med lindrigare depressioner och kriser.

Enligt mottagningen kan det fungera väl för vissa döva när de besöker primärvården med tolk, men inte för andra, p.g.a. missförstånd. I så fall är de läkare och behandlare i primärvården som har döva patienter välkomna att kontakta mottagningen om patienten önskar en samtalskontakt med en teckenspråkig behandlare. Patienter med specialiserad allmänpsykiatri (t.ex. ångest och självmordstankar) kan däremot komma direkt till mottagningen.

– Dövpsykiatrin måste ha en högre grad av tillgänglighet och en ”lägre tröskel” via en första kontakt och bedömning. Detta ställer – med nödvändighet – stora krav på samverkan med olika verksamheter och myndigheter, säger Erik Hülphers.

På mottagningen arbetar en kurator, en psykolog, en sekreterare och en läkare. De två förstnämnda är teckenspråkiga och hörande. Om SDR:s vision säger de:

– Det skulle vara intressant att undersöka om en mer central styrning av dövpsykiatrin skulle fungera. Att alla döva och teckenspråkiga i hela Sverige skulle få tillgång till lika vård på lika villkor är kanske inte en omöjlig utmaning och vision.

Anna-Lena Hagnell-Olehn, ordförande för Malmö Dövas Förening, har i stort sett hört gott om mottagningen bland döva. Men det finns de som är mindre nöjda. Hon är orolig för att de teckenspråksskunniga psykologer som finns i Skåne – Erik Hülphers och döve Sven-Erik Malmström – inte har många år kvar till pension.

– Vem efterträder dem? Vi behöver fler psykologer och psykiatrer som är döva och/eller kan teckenspråk.

Få att välja på i Västra Götaland

Olle Jönsson är regionombudsman vid Västra Götalands Dövas Länsförbund (VGDL). Han berättade att de som arbetar vid den psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade på Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg är trevliga och lyhörda. Men teckenspråkskompetensen är inte fullgod hos alla. VGDL har krävt att de ska bättra på den, något mottagningen gör.

– Två av fem anställda är helt teckenspråkskunniga. Övriga är under utbildning i teckenspråk, berättar Lasse Ulverås, enhetschef.

Mottagningen har haft ungefär 100 patienter de tre senaste åren. Olle Jönsson har hört blandade reaktioner bland döva patienter. En del är nöjda, andra är missnöjda.

– Synd att vi, till skillnad från hörande, har så få psykologer och psykiatrer att välja på, säger han, som dock är glad över att mottagningen finns.

Fungerar inte alltid bra i Västerbotten

Tidigare kunde döva och hörselskadade bosatta i Västerbottens landsting få specialistremiss till den psykiatriska mottagningen i Härnösand, nu nedlagd. Nu får de i regel träffa hörande behandlare med tolk. Ulf Almqvist är ordförande för Västerbottens Dövas Länsförbund (VDL). Han vet att några döva patienter tycker att det fungerar bra att träffa icke teckenspråkskunniga behandlare med tolk. De kan till exempel ha ett gott skriftspråk, enligt honom. Som när psykologen frågar ”Hör du röster i huvudet?” och tolken översätter det rakt av. Och den döva patienten förstår genast vad som menas. Men att träffa behandlare utan dövkultur- och teckenspråkskompetens med tolk går inte alltid bra.

– Döva patienter är tvungna att förklara vad det innebär att vara döv innan de går in i en behandling. Och behandlare kan ha svårt att göra skillnad på barndomsdöva, hörselskadade och vuxendöva och att förstå vad det innebär att ha gått i en dövskola och fått teckenspråk, säger Ulf Almqvist.

VDL kräver: mer samordnad och centraliserad dövpsykiatri på nationell nivå, och att man kan kontakta behandlare via bildtelefon.

– I Norrland bor inte så många teckenspråkiga. Vi behöver därför samlad spetskompetens på området dövpsykiatri, säger Ulf Almqvist.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

TIPS TILL DIG SOM MÅR DÅLIGT PSYKISKT

• Om ditt landsting saknar en psykiatrisk mottagning för döva och hörselskadade, och du inte känner dig trygg med vården i ditt landsting, ska du be att få en specialistremiss till någon av de fyra mottagningarna.

• Om din vårdgivare börjar fråga dövrelaterade saker, t.ex. hur du blev döv, be då din läkare eller psykolog ta kontakt med ett dövteam eller en dövpsykiatrimottagning. Du ska inte behöva berätta ditt livs historia varje gång du söker vård.

• Om du använder tolk under din behandling, se till att du får en tolk som fungerar för dig och som du känner dig trygg med.

KÄLLA: SDR

Cupcakes är Addiswas grej

När Addiswa Stenström hösten 2011 började göra cupcakes hittade hon lugnet mitt i vardagsstressen. Och ryktet har gått – hennes cupcakes är så goda att allt fler sagt åt henne att öppna eget.

Det hela började med egenbakade cupcakes på familjetillställningar.

– Alla tyckte det var så gott och tyckte att jag borde börja sälja dem. Vännerna som smakade på sa samma sak. Och beställningarna började poppa in.

Födelsedagar, bröllop, baby showers, eller föreläsningar, konferenser och så vidare, har Addiswa gjort cupcakes till. I

juni ska hon göra totalt 200 cupcakes till fem olika familjer som firar av sina studenter. Rekordet är 150 stycken till en och samma beställare.

– Idag gör jag cupcakes en-två gånger i veckan. Ibland hjälper min äldsta dotter Channie, till.

DT träffar Addiswa på Birgittaskolan, där hon till vardags jobbar som dövblindassistent. Hon har fått låna hemkunskapsköket. Hon svänger vant ihop en kaksmet. Några hallon slinker ned i skålen. Sen häller hon smeten i ugnformarna och sätter dem i ugnen. Ungefär 20 minuter ska de ligga och gotta sig. Det är inte bara en kul hobby, det är terapeutiskt för henne.

– Jag är ofta stressad, men när jag gör dem, försvinner allt runtom mig och jag kan koncentrera mig. Det är avkopplande, ler hon medan hon ordnar med sockerpastan.

Fördelarna med cupcakes är många, menar hon. Man kan antingen göra dem och bjuda på dem samma dag men de kan också med fördel förberedas i förväg och frysas in. Också frostingen (glasyn) kan man göra i förväg.

– Dessutom blir de ännu godare efter att ha stått 1-2 dagar i kylskåp med frostingen på.

Hennes framgångsrecept är hemligt.

– Men jag har kommit fram till att basen från receptet på sockerkaka fungerar bäst för mig. Men jag anpassar mig förstås efter kundens önskemål.

Cupcakes är en amerikansk uppfinning. Egentligen är det helt enkelt en sötare muffin med glasyr på. Men amerikanska cupcakes ger Addiswa inte mycket för.

– De är inte så goda. De har ofta för mycket ägg i och söt-saker i USA är för söta.

Hon om någon borde veta, som bott i USA. 1989-97 bodde hon där.

Vad är det typiska nybörjarmisstaget när man gör cupcakes?

– Det är frostingen som oftast misslyckas. Antingen är det för mycket smör eller för lite florsocker i. Och att man inte väntar på att muffinsen svalnar först. Frostingen smälter då. Man måste testa sig fram och inte bara följa recepten, säger hon medan hon visar upp några olika sätt att göra frosting och dekorationer med sockerpasta på cupcakesen. Variationen är stor. Bara fantasin sätter stopp, menar Addiswa, som gjort allt från gluten-, laktosfria till vegancupcakes.

Övning ger färdighet?

– Ja, man ska inte ge upp utan man ska fortsätta att testa sig fram.

Det går så bra nu att Addiswa Stenström funderar på att starta eget. I sommar tänker hon testa det livet i Odensbacken, där hennes särbo har hus. Gästhuset där har kök och alla tillbehör som Addiswa behöver.

– Under två veckor kommer jag att hålla öppet och baka cupcakes varje dag och se om det är något för mig, avslutar Addiswa Stenström.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

För inspiration och fler bilder – gå in på Addiswas Facebook-sida och kika. Sök på Cacy's cupcakes.

7 frågor:

Elsa Brunemalm,
praktikant på EUD

Du gör en tre månaders praktik hos European Union of the Deaf (EUD) i Bryssel. Varför vill du praktisera där?

– Av två anledningar. Den ena är att jag vill utveckla mig själv både som person och yrkesmässigt, få ökad kunskap om hur dövrörelsen arbetar. Den andra är att jag pluggar medie- och kommunikationsvetenskap. Jag läser kurs för kurs och den utbildningen innehåller inte någon praktik. Så jag ”gör praktik” på egen hand.

Vad sysslar du med på EUD?

– Just nu har jag fullt upp med EUD:s generalförsamling, som äger rum om en månad (reds anm: 16-19 maj i Dublin, Irland). Jag är ansvarig för information om generalförsamlingens program och om EUD-styrelsevalet. Sedan bistår jag kommunikatören i hans arbete, och representerar EUD på olika evenemang i Europaparlamentet, till exempel seminarier som European Disability Forum ordnar.

Har du internationella tecken-tolkar med dig när du deltar i olika möten?

– Ja, om de andra inte kan teckenspråk.

Vad tycker du om att arbeta hos EUD?

– En spännande utmaning. Målgruppen är bred. Vi representerar döva i 30 EUD-länder (27 EU-länder, och även icke EU-länderna Island, Norge och Schweiz), från väst till öst, och från norr till söder. Jag trivs jättebra. Det är ett roligt och omväxlande arbete. Och det går inte att i förväg veta vad som ska hända utan det dyker hela tiden upp nya saker. Jag lär mig vad

man ska tänka på när man bearbetar informationsmaterial för att det ska passa målgruppen och hur man bäst når ut med information.

Har du fått lära dig något nytt?

– Jag har fått fördjupad kunskap om hur en kommunikator arbetar och hur det intressepolitiska arbetet fortgår på europeisk nivå.

Vad jobbar EUD mycket med just nu?

– EUD har generalförsamling varje år. Just i år är det styrelseval. Mandatperioden för styrelsemedlemmarna är fyra år. Som jag tidigare sa, EUD jobbar just nu mycket med den kommande generalförsamlingen. Annars arbetar EUD med FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning och undersöker hur den fungerar i praktiken för döva i 30 EUD-länder. Och EUD utformar också en strategisk plan för perioden 2014-2020, som kan översättas ungefär till ett ”handlingsprogram”. Generalförsamlingen ska först godkänna det och sedan arbetar styrelsen och kansliet efter det.

Hur trivs du i Bryssel?

– Stockholm är naturligtvis vackrare än Bryssel. Ändå trivs jag bra här. Jag har ingen hemlängtan. Men jag planerar inte att bo kvar här. Ärligt talat, jag har inte hunnit se så mycket av staden. Jag bara jobbar och sover, och är på förbundsstämma eller konferens i Sverige, till exempel Sveriges Dövas Ungdomsförbunds förbundsstämma i Göteborg.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: EUD

3 frågor

Tomas Hellström, 43
ingenjör, Stockholm

• omval

Lolo Danielsson, 63
lärarutbildare
Stockholm

• omval

Göran Alfredsson, 49,
Teckenspråklärare,
Västra Götaland

• omval

Anna-Lena Hagnell-Olehn, 47
SIUS-konsulent, Skurup

• omval

...till kandidaterna som valberedningen fört fram i sitt slutliga förslag till förbundsstyrelsen för mandatperioden 2013-2017

1. Varför vill du ställa upp?

2. Vilken är din hjärtefråga?

3. Vad tycker du att SDR ska prioritera under den närmaste mandatperioden, 2013-2017?

TEXT: TOMAS LAGERGREN

valår
2013

1. För att jag valdes in SDR via fyllnadsval för två år sedan. Det är för en kort tid när man har mycket kvar att ge.

2. Tillgänglighet på alla områden och så självklart teckenspråk.

3. Propositionen "nya vindar". Om den blir antagen på kongressen kommer jag att prioritera arbetet med att stärka dövrörelsen i Sverige.

1. Jag har suttit i styrelsen sedan 2011 och vill fortsätta att utveckla och förnya förbundet.

2. Frågor som rör kultur, historia, skola och utbildning samt internationella frågor.

3. SDR:s organisation bör struktureras om och förnyas. En proposition om SDR i framtiden – Nya vindar ska läggas fram på kongressen.

Ett nytänkande krävs för att hitta nya vägar. Att lokala dövföreningar slås samman till en eller flera regioner och samarbetet mellan regioner blir bättre, t.ex. Ungdomar och pensionärer i föreningarna kan samarbeta om samma frågor. Motioner om att Sveriges Dövas Pensionärsförbund kan ingå i SDR har lagts fram. Andra frågor som är viktiga är teckenspråkets betydelse, att utvidga nya målgrupper och former för samarbete med andra, samt rekrytera nya medlemmar och tillvarata deras intressen i samhället.

1. De första två åren löstes vissa organisationsfrågor och ekonomin. Sen har vi byggt upp ett nätverk med myndigheter och fått mer kontakt med andra organisationer. Tillsammans kan vi arbeta för att nå målen. Det finns ännu saker som måste åtgärdas. Därför vill jag fortsätta arbeta med frågor som berör oss döva.

2. Mina hjärtefrågor är många, men idag är det tillgänglighet-, tolk-, teckenspråk-, organisationsfrågor inom SDR och biståndsfrågor.

3. SDR ska arbeta efter tre punkter:

1. Framtiden för dövföreningar och länsförening/förbund. Arbeta vidare med frågor som diskuterades under framtidsseminariet på Västanviks folkhögskola i höstas.

2. Fortsätta arbetet för dövas rättigheter i samhället.

3. Arbeta efter förbundets slogan "Teckenspråk är mer än bara ett språk" och det innebär en mycket bred grund att arbeta på, med t.ex. kultur, tolkfrågor, arbetsmarknad.

1. Jag är intresserad av intressepolitiska frågor och mycket ska göras som att öka tillgängligheten och att arbeta med tolkfrågor. Det har förändrats när det gäller ansvar för tolkkostnader så att döva ska få jämlikhet som alla andra i samhället och att alla barn med hörselnedsättning ska få teckenspråk.

2. Min hjärtefråga är att arbeta med det psykosociala området.

3. Fler medlemmar. Ju fler medlemmar desto starkare blir SDR. Med fler medlemmar får vi mer i bidrag och kan ha fler anställda som kan arbeta med våra intressepolitiska frågor.

Fortsätta arbeta med tolkfrågor och även öka tillgängligheten för döva.

Tord Rådahl, 49
tolkchef, Knivsta
• omval

1. Jag har nu varit ledamot i styrelsen i två år, en period som för mig bl.a. präglats av intensivt arbete med tolktjänstutredningen och interna organisationsfrågor. Det har varit roligt och utvecklande att vara med i styrelsen och hoppas att alla medlemmar i SDR tror att jag kan bidra med min erfarenhet.

2. Förutom att det är viktigt att fortsätta hävda rätten till teckenspråkig miljö i skolan är tolkfrågorna och SDRs organisationsstruktur viktiga för mig.

3. Några områden som jag vill SDR skall fokusera på är tolkfrågan, utbildning och arbetsmarknaden. När det gäller tolkfrågan är det dags att samhället kompetensförklarar tolkanvändare. Vi vet själva vilka tolkar vi vill använda, både inom privat- och arbetslivet. Jag tänker så här: kan vi välja snickare, rörmokare, husläkare och en rad andra yrkesgrupper som vi behöver hjälp av i vardags- och yrkeslivet så klarar vi också att välja tolk.

När det gäller utbildning är det viktigt att döva läser en högre utbildning. Då får man en konkurrensfördel på arbetsmarknaden.

Mattias Dahlgren-Hellöre, 35 år
egenföretagare, Insjön
• nyval

1. Jag anser i likhet med många att en stor förändring behövs inom föreningslivet. Vi lever inte längre i 1970, utan 2013, människor har andra livsvillkor idag än då.

2. Hjärtefrågan är som sagt förändringen i stort och välkomna andra teckenspråksanvändare, tolkfrågor – då vi är en generation med högre utbildning som ett grundkrav.

3. Prioriteringen på kort sikt och längre sikt är att få till en hållbar lösning av ideellt arbete och varje medlems bidrag till föreningen är viktig.

Viktigast är att säkerställa vårt språk i första hand, därifrån bygger vi en hållbar lösning för framtiden samtidigt som flexibilitet är en viktig aspekt.

Hanna Sejlitz, 39
ombudsman på HRF
Stockholm
• nyval

1. Jag ser det som en spännande utmaning och med min erfarenhet tror jag att jag har mycket att bidra med till SDR.

2. Bra utbildning för barn, ungdomar och vuxna. Att teckenspråkiga också är delaktiga och har en fungerande kommunikation i livets alla skeden. Att möjligheten att lära sig och utvecklas i teckenspråk ökar.

3. Att arbeta med hur SDR kan utvecklas som organisation både när det gäller medlemsverksamhet och politiskt arbete. Det finns också en rad viktiga intressepolitiska frågor som till exempel tolktjänst och utbildning.

Malin Törby Vuksa, 33,
Handledare/utbildare
på Iris Hadar, Sundsvall
• nyval

1. Jag har suttit i styrelsen för Medelpads dövas förening och kände att det här kan bli en spännande utmaning. Jag tycker det är roligt och viktigt att arbeta intressepolitiskt för att stödja medlemmar och föreningar i samhället, men även för att bana väg för kommande generationer.

2. Jag som person gillar att se lösningar och möjligheter och för mig ligger familjen, teckenspråk, skola och utbildning samt arbetsliv mig närmast hjärtat. Dessa områden går lite "hand i hand", för att individen skall kunna få ett fungerande yrkesliv, behövs det en bra utbildning och en stabil och stark grund att stå på.

3. SDR är en organisation som liksom andra behöver följa med i tiden, samtidigt som det är lätt i alla snabba förändringar att tappa bort sig själv. SDR behöver på så vis förankra organisationen men samtidigt öppna upp för framtiden. Många äldre medlemmar är kvar för att det är så självklart, men vi tappar yngre. SDR behöver jobba för att bli en attraktiv och viktig organisation för både yngre och äldre i samhället.

Lena Johansmide, 42
universitetsadjunkt
Stockholm
• nyval

1. För att jag blev tillfrågad och kände att tiden var mogen för mig att göra en insats för dövrörelsen.

2. Kvinnofrågor och "Deaf studies" som ett akademiskt ämne på någon högskola/universitet i Sverige.

3. Det är kongressen som avgör detta men personligen så är det kvinnofrågor, utbildning och forskning.

Så gick det med de bifallna motionerna

DT har tagit del av SDRs rapport om de bifallna motionerna från senaste kongressen i Leksand 2009 och valt ut 7 av de 47 motioner som bifölls av kongressen. Så har det gått för dessa motioner.

MOTION 15: Döva barns rätt till teckenspråk

Motionären föreslår att SDR tillsammans med lokala dövföreningar påverkar hörselvården och betonar vikten av teckenspråksutbildning för föräldrar och barn och att SDR bevakar döva barns rättigheter och rätt till teckenspråk i skolan.

Åtgärd: Pågående. Förbundet har kartlagt vilken information föräldrar får om teckenspråk. Och man följer upp de åtgärder Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) vidtagit efter kritiken från Skolinspektionen kring den bristande teckenspråkskompetensen bland personalen inom SPSM. Regeringens proposition angående betänkandet "Med rätt att välja" väntas komma under våren och beslutet tas i riksdagen i höst.

MOTION 19: Döv personal i barnomsorgen.

Motionären vill att SDR ska verka i samarbete med gymnasieskolor och AF att få döva att söka till förskole- och förstadielärautbildning.

Åtgärd: Pågående. Vid en träff med dövkonsulenter 2011 konstaterades det att det finns svårigheter med att uppmuntra döva att läsa till förskolelärare för att potentiella arbetsgivare idag i större utsträckning förutsätter att de anställda ska behärska talad svenska. Kravet om lärarlegitimation höjer också tröskeln till ett jobb. Utredning om vilka förutsättningar som behövs för en lärarutbildning med teckenspråksinriktning mot förskola pågår. Utifrån resultatet kommer SDR att initiera planer för hur sådana utbildningar ska kunna utformas och erbjudas, samt hur yrket kan bli attraktivt även för döva.

MOTION 28: Tolkutbildning på högskolenivå

Motionären yrkar på att SDR ska arbeta för att tolkutbildningen flyttas från folkhögskolenivå till universitet/högskola.

Åtgärd: Verkställd. Regeringen har mottagit en skrivelse från förbundet med krav om att utbildningen förläggas till

högskolenivå. Regeringen har stuvat om i statsbudgeten. De statsbidragsberättigade utbildningarna hör till budgetposten "högskola och universitet" numera. Och detta har gjort att Stockholms universitet startar ett kandidatprogram i teckenspråkstolkning i höst vilket öppnar för framtida forskning inom detta område. Vilka konsekvenser det får för folkhögskolorna på lång sikt är oklart i nuläget, men de fortsätter sina utbildningar som vanligt.

MOTION 48,49,51 och 52:

Text och teckenspråk i TV-program

Motionärerna vill att SDR arbetar för direkttolkade nyheter och påverka de kanaler som har teckenspråkiga program att utöka antalet program med teckenspråk. Och att det textas mera i TV, särskilt i de regionala nyhetssändningarna.

Åtgärd: Delvis verkställd. Textningen i svensk TV ökar allt mer. Myndigheten för Radio och TV har angett att en satsning ska genomföras på förinspelade och direktsända tv-program ska textas och teckenspråktolkas i TV4-gruppens kanaler (t ex. TV Sport och TV Fakta), något TV4 har följt. Idag är direkttextade nyhetssändningar och teckenspråkstolkade program (särskilt de som sänds kl. 20) numera relativt självklara delar av kanalens programutbud.

Regeringen har tillsatt en utredning för det kommande sändningstillståndet som gäller från 1 januari 2014 för public service. I den finns det direktiv om att man ska kartlägga programföretagens satsningar för att se över utbudet för personer med funktionsnedsättning och ta ställning till hur tillgängligheten kan förbättras. Både syn- och teckenspråkstolkning ska särskilt uppmärksammas.

Förbundet har varit i kontakt med utredare och framför allt tittat på om det finns textade/teckenspråkstolkade regionala nyheter, några sådana finns inte i nuläget.

SAMMANSTÄLLNING: TOMAS LAGERGREN

Vill ni kika på de motioner som kommer behandlas på kongressen i Malmö i juni? Ladda ned dem på:
www.sdr.org/kongress2013/motioner-och-yttranden

En bortglömd pionjär inom dövidrotten

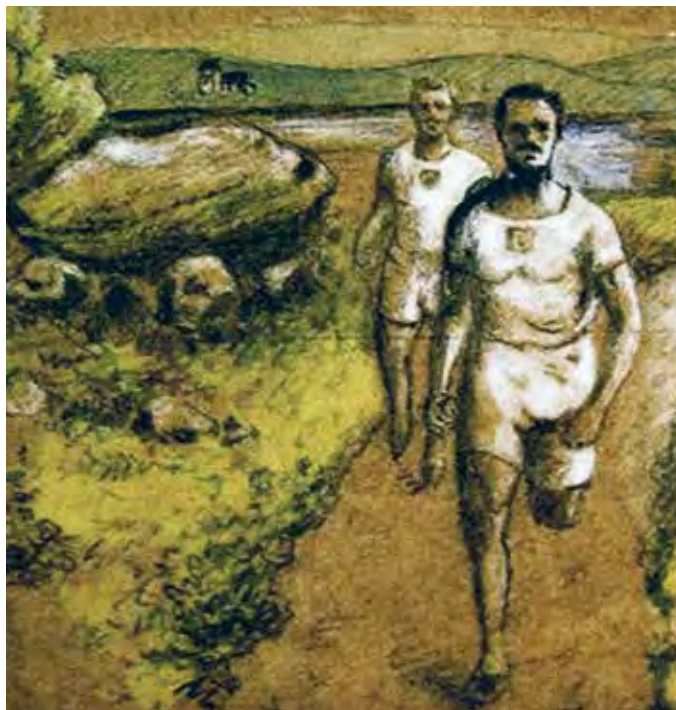
RECENSION: Den framstående idrottsmannen Johan Alfred Selenius Dahlström av Urban Mesch & Johanna Mesch. Utgiven 2013. Eget förlag.

Författarna Urban och Johanna Mesch har skrivit en bok om den i Dövsverige idag bortglömde döve idrottsmannen Alfred Dahlström (1863-1945).

Det är parets andra dövidrottshistoriska bok. Tidigare har de skrivit "Dövidrottens historia 200 år – dess utveckling och betydelse".

Alfred Dahlström föddes 1863 av en svensk far och norsk mor och växte upp i Oslo i Norge och kom att bo i både Sverige och Danmark. Han var genuint idrottsintresserad och blev en idrottsambassadör i de tre länderna, och låg bakom bildandet av dövidrottsföreningarna IK Hephata (1892) och Københavns Døves Idrætsforening Døvistumania, idag Døvania (1904). Han var xylograf (trägravör) till vardags och prövade på alla idrotter men var mest framgångsrik som löpare. Han sprang allt från en engelsk mil till maraton. I boken berättas det att han 1892 sprang maraton på runt tre timmar. Han var så bra att han räknades som professionell. Inte alltid populärt på den tiden, då amatörismen var norm. Tog man betalt i en tävling kunde man uteslutas från tävlingar och mästerskap för resten av livet. Ett helt annorlunda idrottsamhälle mot idag.

Till Sverige kom han 1890 och bodde i Stockholm i sju år, där han och en annan landsman, Thor Bergdølmoen var initiativtagare i bildandet av IK Hephata 1892. Dessförinnan hade Dahlström varit aktiv i AIK, som bildades året innan.

Då Isidor Behrens, grundare till Allmänna Idrottsklubben ofta är ihågkommen av AIK-fansen idag, så är Alfred Dahlström mer bortglömd idag.

Möjligen för att han flyttade till Köpenhamn och dog där 1945, 82 år gammal.

I boken är det inte bara Alfred Dahlström som presenteras i boken, utan några andra tongivande profiler i dövidrotten, som hans förebild, konståkaren Carl Werner. Det är en förgången tid som lyfts fram. Man vill veta mera. Men tyvärr så skrev inte många döva ned sin historia på den tiden. Det ställer också det till litet för författarna, då jag saknar i boken är litet mer berättande. Mycket fakta kommer fram i stora delar av boken. Det tyder på att författarna lyckats få fram mycket i arkiven, något de ska ha beröm för.

Urban och Johanna Meschs bok om Alfred Dahlström berättar ändå mycket om hur idrotten såg ut på den tiden. Och den är viktig i förståelsen i hur döva hade det under 1800- och 1900-talen.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

● Lolo Danielsson nominerad till EUD

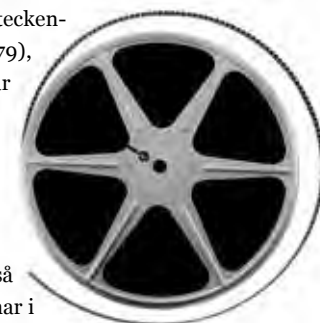
På EU-ländernas paraplyorganisation för döva, EUD, nomineringslista över ny styrelse för perioden 2013-2017, återfinns svenska Louise "Lolo" Danielsson, till vardags adjunkt på specialpedagogiska institutionen på Stockholms universitet. Hon har nyligen blivit nominerad till att bli vice ordförande i Sveriges Dövas Riksförbunds styrelse, där hon sitter som ledamot nu.

Ett annat känt ansikte här i Norden som också är nominerad är finske Markku Jokinen som tidigare var ordförande i WFD. Han är en av två personer som är nominerade till ordförandeposten. Den andre kandidaten är Yannis Yallouros från Grekland.

Generalförsamlingen sker den 16-19 maj i Dublin, Irland. Styrelsevalet sänds live den 18 maj kl 16-18 på www.eud.eu.

● Allt textas inte i SVT Öppet arkiv

Förra veckan lanserades SVT Öppet arkiv på nytt. Nära 200 äldre programtitlar finns där. Fyra av dem är på teckenspråk: Clownen Manne och Janne (från 1979), Favoriter med Henryk (2000), Salt & Peppar (2001) och Önskebusan (2003). Allt är dock inte textat. Serien Rederiet är till exempel textad, men inte Värsta språket. "Vår ambition är att texta otextade program allt eftersom. Men tyvärr började man med textning väldigt sent i tv-historien. Det innebär alltså att det inte finns text till många program. Vi har i dagsläget digitaliserat den text som finns", säger Karin Schmidt, chef för det interaktiva utbudet vid SVT.

Kamp mot otillgänglighet

Politiker har sagt många gånger att vi behöver jobba mer och hålla nere arbetslöshetssiffrorna för att ha råd med ett välfärdsamhälle. Många stimuleringar har gjorts för att skapa fler arbetstillfällen. Ökat företagsbildande är en viktig del av regeringens arbetsmarknadspolitik. Ett välmående samhälle med låg arbetslöshet och hög kvalitet på välfärden har alltid varit ett mål för demokratiska regeringar genom tiderna.

För oss som är yrkesverksamma och behöver ha tillgång till teckenspråkstolkare för att kunna utföra vårt arbete, fortbilda oss, göra karriär inom vår egen bransch eller yrke samt bilda eget företag, så krånglar tyvärr det nuvarande regelverk till det. Att kunna utföra sitt arbete, få fortbilda sig vid behov, och som egen företagare kunna göra snabba affärer med andra förutsätter en väl fungerande tolktjänst som är helt finansierad av samhället. Tyvärr kan vi konstatera att det inte fungerar med dagens lagstiftning.

Det ovan beskrivna ingår inte ens i vardagstolkning, som är reglerat i Hälso- och sjukvårdslag (HSL) utan för att få tolk i arbetet hänvisas vi till Arbetsförmedlingen. Och det är mycket byråkratiskt att få tolkar till sitt yrkesverksamma liv och dessutom är man tvungen att registrera sig som arbetssökande trots att man har ett jobb.

Detta egendomliga regelverk som politikerna har beslutat utan att förstå och med oförmåga att rätta till, har i praktiken satt en pinne i hjulet. Regelverket motsäger politikernas strävan efter ett samhälle som är lika för alla och allas rätt att arbeta. Ett solklart fall av strukturell diskriminering.

Vi har hoppats mycket på tolktjänstutredning (SOU 2011:83). Vi har redovisat de hinder som finns på arbetsmarknaden när det gäller tillgänglighet till tolkar. Och vi är inte riktigt nöjda med det förslag som kom. Nu har Socialdepartementet meddelat att de ska skicka ut den på remiss, och då ska vi betona att det är mycket viktigt att arbetsgivare inte drabbas av oönskade merkostnader när man har anställda som behöver tolk.

En annan statlig utredning, Bortom fagert tal (Ds 2010:20), är också mycket viktig för oss. I den föreslås att bristande tillgänglighet ska klassas som diskriminering.

Att inte få tolk till olika sammanhang i samhället är diskriminering.

Sverige har ju ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Frågan är när svenska staten ska börja ta sitt ansvar för att omarbota vår nuvarande lagstiftning för att följa konventionen.

Vi fortsätter vår kamp mot otillgänglighet och diskriminering.

TOMAS HELLSTRÖM
SDR:S STYRELSELEDAMOT

Teckenspråk är så mycket
mer än bara ett språk!

KONGRESS 2013
MALMÖ 14-16 JUNI

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Fax: 0247-105 97

Vice förbundsordförande:
Britt Karmgård
britt.karmgard@sdr.org
073 513 00 76 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

**Sveriges Dövas
Pensionärsförbund:**
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

● En flexibel specialskola

Enligt information vi fått gör Utbildningsdepartementet nu en gemensam proposition av betänkandena "Med rätt att välja" och "Likvärdig utbildning". Den planeras bli klar före sommaren och beslutas i Riksdagen under hösten 2013. Vi fortsätter betona våra synpunkter, som framkommit i bl.a. våra remissvar.

● Almedalen 2013

SDR planerar att även i år vara i Almedalen, och samarbeta med DHB, VIS, FSDB och DBU. Från SDR deltar Ingela Jacobsson, Liselotte Burvall, Göran Alfredsson och Tomas Hellström.

● Fjärrundervisning i tsp

SDR är remissinstans för betänkandet "Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning" (SOU 2012:76). Det föreslås att teckenspråk och andra språk ska kunna erbjudas i grundskolor genom fjärrundervisning, om det t ex saknas lärare eller är för få elever på skolan. SDRs remissvar finns på www.sdr.org.

● Meritpoäng för teckenspråk

Efter riksdagsbeslutet om att likställa teckenspråk för hörande med moderna språk har regeringens förslag nu kommit och finns att läsa på www.regeringen.se.

Förslaget är ute på remiss till den 21 maj innan ändringar i högskoleförordningen träder i kraft. Regeringen har nu också gjort en ändring i gymnasieförordningen så att elever kan välja teckenspråk för hörande istället för moderna språk.

● Översyn av vårdbidrag

Socialdepartementet har nu tillsatt en arbetsgrupp, under ledning av Håkan Ceder, för att göra en översyn av bl.a. handikappersättning och vårdbidrag. Målet är att åstadkomma ett mer sammanhållet system för ersättning och merkostnader. Arbetsgruppen ska lämna en slutredovisning senast 31 oktober 2014. Från SDRs sida bevakar Liselotte Burvall delen som berör handikappersättningen och Jenny Ek vårdbidraget. SDR planerar, förutom att samla in erfarenheter från medlemmar, att göra en enkätundersökning före sommaren.

● Falsa döva lurar folk

I flera veckor har en stor del av arbetstiden på SDRs kansli gått åt till de falska döva som rör sig runt i Sverige med namninsamlingslistor till förmån för "dövstumma" och handikappade barn. När man skrivit sitt namn kommer kravet på donation av pengar, ofta flera hundra kronor. Det började med rapporter från Göteborgstrakten i mitten av mars, och gick sen vidare genom landet. SDR har medverkat i ett flertal inslag i radio och TV och varnat för bedragarna, haft täta kontakter med polisen, och fått många samtal och mejl från personer som råkat ut för detta bedrägeri. Nu verkar det ha lugnat sig lite ute i landet, men ökat i Malmö och Stockholm sista veckan i april. Det som upprör oss är att bedragarna utger sig för att företräda SDR, och en del har också kopierat SDRs logga på papperet.

● Dövstudier för alla

Johanna Karmgård är ny projektmedarbetare/kommunikatör i projektet Dövstudier för alla. Dövstudier är det samlande begreppet för dövsamhället, dövkultur och dövhistoria. Vi har tidigare berättat om projektet här i DT och mer information finns på SDRs hemsida. Nu jobbar projektet med att samla in litteratur, artiklar, böcker och videor som handlar om döva, hörselskadade eller coda, samt skönlitteratur som har skrivits av döva, hörselskadade och coda.

Målet är att samla allt på en webbplats (kunskapsbanken) så att man lätt kan söka och hitta olika böcker och videor och annat material. Tanken är att det ska bli lätt att söka efter olika litteratur om döva, hörselskadade och coda.

Ni är alla välkomna med tips till: dovstudier@sdr.org

● Tolka Mig Nu

Socialdepartementet håller nu på med ett förslag om en samordnad tolktjänst, som ska vara färdig för remiss i juni 2013.

SDR tillsammans med åtta andra hörselbundet drar igång kampanjen "Tolka Mig Nu", där vi efterlyser berättelser från medlemmar och dövföreningar som mött utmaningar i sin vardag när man behöver tolk. Vill du berätta om dina upplevelser? Gå in på kampanjens Facebook-sida och berätta, eller mejla anonymt till Jenny Ek: jenny.ek@sdr.org eller på bildtelefon jenny.ek@sip.omnitor.se. Då kan berättelsen användas utan att det framgår vem som berättar och var denne person bor.

Den nya styrelsen:

Ordförande: Isabella Hagnell
20 år från Stockholm, studerar till jurist på Stockholms universitet

Vice ordförande: Mimmi Granat
27 år från Göteborg, jobbar med projektet We Sign

Ekonomiansvarig: Charlotta Digerstam
29 år från Leksand, arbetar som lärare på Västanviks folkhögskola

Ledamot: Kenneth Sandberg
27 år från Göteborg, jobbar som stödassistent

Ledamot: Elsa Brunemalm
25 år från Stockholm, praktiserar som kommunikatör hos EUD och studerar på Stockholms universitet

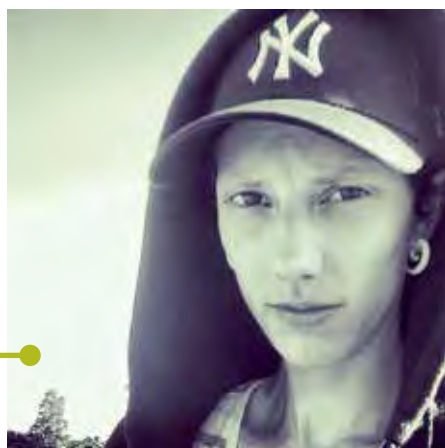
Ledamot: Ellinor Persson
19 år från Örebro/Stockholm, studerar samhällsprogrammet på Risbergskaskolan

Ledamot: Rebecca Jonsson
20 år från Örebro/Vänersborg, studerar naturvetenskapliga programmet på Risbergskolan

Nya valberedningen:

Johanna Carlsson, Stockholm
Petra Örlegård, Malmö
Isabel Engwall, Stockholm
Juni Sowell, Härnösand

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Isabella Hagnell
isabella.hagnell@sdrf.se
073-504 39 33 (sms/3G)

Men den vegetariska maten blev både dissad och hissad!

Lyckad förbundsstämma

SDUFs förbundsstämma 2013 genomfördes vid Göteborgs Dövas Förenings fritidsanläggning Solhem på vackra Björkö. Totalt var vi 43 deltagare från förbundsstyrelsen, elevråden och ungdomsklubbarna. Inbjudna gäster också medräknade.

Man måste ta färjan till Björkö. Alltså är Björkö en riktig ö, vilket gör det hela ännu mysigare! Vad som var annorlunda med den här förbundsstämman var att all kost under helgen var vegetarisk och gluten- och laktosfri. Alla skulle kunna äta samma mat. Jag själv var inte direkt förtjust i vegetarisk mat men efter helgen kunde jag säga att jag helt klart uppskattat vegetarisk mat. Men jag kan inte tala för alla deltagare eftersom när vi skulle utvärdera helgen kunde vi se att bara hälften uppskattade det. Här kommer klyschan: "smaken är som baken, delad"!

Förbundsstämman hölls i IFK Björkö's klubbhus, fem minuters gångavstånd från Solhem. Åsa Henningsson fick äran att vara mötesordförande. Det blev några heta diskussioner om hur verksamhetsberättelsen skulle se ut. Skulle texten ändras, uppdateras eller rentav raderas? Till sist godkändes verksamhetsberättelsen med några ändringar. Samma sak gällde alla våra andra handlingar. Grekisk pyttipanna stod på lunchmenyn.

Efter lunchen gick vi igenom SDUFs proposition och motionerna från ungdomsklubbarna. Ni kan läsa motionerna och våra yttranden på hemsidan sduf.se.

Sedan var det dags för styrelseval. Vi hade en motkandidat från en av ungdomsklubbarna. Efter en jämn röstning visade det sig att valberedningens namnförslag inte accepterades av förbundsstämman så vi hade en ny röstning, med mot-

kandidatens namn bland namnförslagen. Efter en noggrann uträkning kom våra rösträknare fram till att valberedningens förslag röstades igenom.

Efter styrelsevalet tackade vi av den gamla styrelsen och avslutade stämman. På kvällen hade vi Jeopardy med Julia Kankkonen från projektet "Dövstudier för alla". Jeopardy innehöll frågor från dövrörelsen och spelet blev väldigt uppskattat hos deltagarna!

På söndagen föreläste Åsa Henningsson om sitt projekt, Tillgänglighet genom teckenspråk. Julia Velasquez, ledamot från Dalarnas Dövas Ungdomsklubb, berättade att klubben hade varit vilande ett bra tag men nu är aktiv igen. Grattis och lycka till DDU!

Johanna Treffenberg och Tobias Engström från Stadskampen arbetsgrupp informerade om Stadskampen 2013 som går av stapeln 6-8 september i Göteborg. Ni kan skriva "Stadskampen" på facebook och gilla så får ni löpande information.

Julia Kankkonen föreläste om SDRs och SDUFs nya gemensamma projekt "Dövstudier för alla". Hon betonade att projekt-idén kom från SDUF.

Vi avslutade helgen med att låta elevrådsrepresentanterna berätta hur det är på deras respektive skola. Jag kan lugnt säga att representanterna är missnöjda med sina skolor. Det de tog upp var tråkigt och det ska absolut inte vara så. Ett exempel är att elever på en skola har haft alltför många lärarvikarier, något som kan ha påverkat deras slutbetyg. SDUF ska följa utvecklingen och hoppas att vi kan få hjälp av våra lokala ungdomsklubbar med att lösa problemet.

SDUF vill tacka er alla som deltog i stämman!

Vad håller vi tolkbolag på med?

Jag har en reflektion som jag vill dela mig av med och jag gör den utifrån att jag är teckenspråkstolk och jobbar i en verksamhet som är till för att serva döva, dövblinda och hörselskadade.

Fremst från ett perspektiv i att vissa jobb ska vi tolkbolag inte vara med och konkurrera om.

Jag är Coda och ser kanske utifrån fler dimensioner. När jag skriver döva så innefattar de alla som har teckenspråk som första språk.

Som företagare gick jag in på en myndighets hemsida för att uppdatera mig om en del saker. Av nyfikenhet klickade jag på "teckenspråkssymbolen". Där tecknade en tolk informationen. Om tolken är en bra tolk eller inte är ovidkommande. Att översätta och framföra något i en tvådimensionell ruta är inte en tolkning.

Jag har kollat runt lite och hittade ett par hemsidor och kan utan tvekel säga att en kommun som hade anlitat ett bolag vars ägare är döv – hade den bästa översättningen jag sett på länge gällande en kommuninformation. Det var dessutom en döv som framförde det.

Mjukt, behagligt och informationen formligen rann ner i strupen. Det var som att dricka grädde; teckenspråket och tydligheten ska vara som att dricka grädde och inte tugga på isbitar.

Ponera att jag som svensk och med svenska som första språk får ett uppdrag i att läsa in en text på engelska till blinda som har engelska som första språk.

Det skulle bli jobbigt för den blinda engelsmannen att ta till sig det jag läste. Det skulle bli för mycket för mottagaren att bearbeta själv än att bara få texten uppläst på ett bekvämt och ledigt sätt av en som har engelska som första språk.

Nu till en annan aspekt i varför vi tolkbolag ska konkurrera om tolkjobben och inte översättarjobben.

Det finns inte så många möjligheter för döva barn att se döva driva egna företag och på så sätt få förebilder som är andra än hörande. Det finns få tillfällen då Codabarn får samma möjlighet.

Det är en rättighet, anser jag, att döva får information på sitt förstaspråk producerat av de som själva vet vad som behövs för att det ska bli en bra och tydlig information. Där ligger vi tolkar i lä oavsett. Vi är tolkar. Ska vi aktivt slå undan benen på döva företagare bara för att vi vill synas i en liten ruta?

Att hörande som köper upp tjänster inte vet detta har jag redan förstått.

Men då är det vår plikt anser jag att vi tolkbolag informerar om att det finns andra bolag som kan och ska göra dessa jobb. Hörande pratar med hörande av bekvämlighetskäl och tar kanske ofta den bekvämare lösningen och inte alltid den bästa.

Tycker vi tolkar att vi har så lite jobb så kan jag säga så här – stjäla vi jobb från döva kommer det inte ge oss fler tolkuppdrag. Snarare tvärtom.

Att som individ få gå iväg till ett jobb och ha arbetskamrater och känna sig viktig är inte enbart hörandes rättighet.

Ser man inte konsekvenser när man går in och budar på jobb som man inte ska ha?

Visst jag har också blivit direkt tillfrågad om översättningsjobb och tackat ja, men bara efter att jag försäkrat mig om att det har med en speakertext att göra och att det krävs en hörande som vet när rösten ska in i rätt sammanhang och på vilket sätt.

Även här är jag fullt redo att backa om det innebär att döva företagare blir åsidosatta.

Det är dags att vi tolkbolag reflekterar. Ska vi vara med som tolkbolag och konkurrera inom detta med översättning för hemsidor och liknande?

Känns det verkligen rätt att ta dessa jobb?

Är det verkligen många döva som tycker att det blir tydligt och lätt att ta till sig?

Jag har frågat en del döva om de tittar på det som visas i rutorna. De flesta jag frågat säger nej. "Det är inte tydligt nog" och fokus är på saker som inte har med innehållet att göra.

Fråga er: För vems skull?

Döva har inte lika många jobb att välja mellan – då måste vår egoism stå åt sidan, tycker jag.

Lena Wänerskär, privatperson och tolkföretagare

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Sthlm.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Tack Vänerskolan för kulturdag

Vänerskolan hade bjudit in Tyst Teater att spela två olika barnföreläsningar, "Den magiska fjädern" och "Apkungen". De visades samma dag. "Den magiska fjädern" var en underbar upplevelse. Skådespelarna använde enbart kroppsspråk. Föreläsningen var spännande. Många hörande barn från förskolan nära Vänerskolan, och Vänerskolans lågstadielever, såg den. Den andra föreläsningen, "Apkungen", var för äldre elever som gick i mellan- och högstadiet på Vänerskolan, och för dem som gick teckenspråkslinjen vid Birger Sjöbergsgymnasiet. Föreläsningen var lite skrämmande, och spännande. Barnen höll om varandra och skrek nej flera gånger. Verkligen roligt att se att Vänerskolan satsar på att få ut kultur till döva, hörselskadade och hörande barn och ungdomar. Tack!

Elisabeth Wessel, mamma till två barn på Vänerskolan

Invigning på Teckenspråksforum

Den 1:a februari 2013 invigde Teckenspråksforum sina nya lokaler i centrala Göteborg. Det blev en succé med en härlig stämning bland besökarna. Kommunens politiker var på plats och såväl hörande som döva fick bekanta sig med kontaktcentrat. På en kort stund förgylldes miljön av gåvor och vackra blomster. Teckenspråksforum startades till en början i form av ett projekt år 2002. Projektet utvecklades i både med- och motgång under Lena Öhmans otroliga engagemang. Senare var tiden inne för en anställd att ta över verksamheten. Man sökte med ljus och lykta och fann Annika Heidlund, som finns på plats fortfarande idag. Teckenspråksforum i Göteborg är unikt i sitt slag i hela Sverige. Vi är stolta över det. I den nya lokalen för kontaktcentrat finns totalt 40 anställda för att möta stadens invånare på 27 olika språk. Vi önskar fler verksamheter av detta slag i övriga delar av landet.

Björn Ångquist

Träff för konfirmander från 1957

Vi träffas på "Hörnet" vid Vänerskolan i Vänersborg klockan 10 den 10 augusti 2013. Först fikar vi tillsammans. Under tiden informerar vi om vad vi ska göra resten av dagen. Anmäl er senast 25 maj till mig, **Mona-Lisa Fischer** via bildtelefon eller brev. Bildtelefonadress: monalisa.fischer@sip.omnitor.se, eller **Mona-Lisa Fischer, Nygatan 7, 462 30 Vänersborg.**

Varmt välkomna!

Hässleholms Dövas Förening 90 år

Hässleholms Dövas Förening "Göingen" firade 90-årsjubileum på restaurang Statt. Ett 60-tal medlemmar och andra gäster deltog. Först bjöds medlemmarna på en guidad historisk vandring genom Hässleholm. Guiderna var Ingrid Dahl Johansson och styrelseledamot Hauke Hagedorn. Festligheterna hölls i den gigantiska Karl Johansalen på stadshotellet. Några av gästerna var representanter från flera andra dövföreningar, Sveriges Dövas Riksförbund och Hässleholms kommun. På platsen var också Anita Hellöre som skrivit jubileumsbok. "Rödtopp" Jörgen Nielsen från Köpenhamn och magikern Roland Lundström från Norrland underhöll oss. Sedan utdelades diplom till tio döva för deras insatser, och hedersdiplom till åtta döva för mångårigt medlemskap och styrelseverksamhet. Ordf. Ulla Wittesjö utsågs till föreningens första hedersordförande. Hon har suttit sammanlagt 43 år i styrelsen, varav 31 år som ordförande. Det var en hög stämning på festen. Alla gäster verkade glada och belåtna.

Hauke Hagedorn

75-jubilerande förbund byter namn

Skånes Dövas Länsförbund ändrade vid årsstämman sina stadgar den 6 april. Förbundet har numera namnet Skånes Dövas Distriktsförbund (SDDF), som är anpassat till SDR:s stadgar och till en föränderlig regionstruktur. Ny ordförande efter Hauke Hagedorn blev Richard Torres. Övriga i styrelsen är Helen Molnar, Patrik Holmström och Christina Krol.

Efter årsstämman firade förbundet sitt 75-årsjubileum på Stadshusets restaurang. En jubileumskrift har tagits fram. Den beskriver kort om förbundets utveckling från 1938 fram till idag och kan köpas för 50 kronor. Mejla till Helen Molnar på:

skaunewriter@gmail.com.

Tord Lind

Träff för konfirmander från 1953

Vi träffas någon gång i juli i Sjörröd utanför Hässleholm. Meddela mig om ni är intresserade av att vara med.

Skriv till: **Ingrid Dahl Johansson, Godtemplaregatan 1, 282 34 Tyringe. Sms: 073 530 91 12. E-post: rolfjohansson16@bredband.net.**

Sluta var så normal hela tiden

På gymmet träffade jag en ytligt bekant som kunde teckna lite. Han hade just tränat, och jag skulle lyfta skrot. Vi bokstaverade och använde gester och tecken. Ungefär så här pratade vi:

- Allt bra? frågade han.
- Bara bra, tack. Självdå? Så du har

just tränat? frågade jag.

– Ja, svarade han och pussade sin biceps. Vad ska du göra i kväll? Gå ut och dansa?

– Nej, jag ska gå på bio. Du då?

– Nja, jag vet inte. Kanske dansa. Vad ska du se för film?

– Du gör mig galen.

– Va?

Jag valde att istället skriva "Filmen heter så. 'Du gör mig galen!'" på min mobil och visade displayen för honom.

– Haha! Jag blev lite konfunderad, svarade han.

Vi skrattade båda två. Inte direkt en typisk filmtitel, om man jämför med Iron Man 3 och Jakten. Jag log när jag gick nerför trappan till omklädningsrummet. Men inte så länge till. Annars trodde folk att jag var knäpp om jag fortsatte att dra på smilgroparna. Så jag knep käften när jag slog upp dörren och klev in för att byta om. Särskilt inte bland nakna män.

Det här beteendet är typiskt för oss svenskar. Som när jag genom bussfönstret ser ett par pussas och fnittra innan den ena partnern går ombord. Och partnern fortsätter att smila och vinka till sin käresta efter att den satt sig. Men så fort bussen börjar rulla, anstränger sig partnern för att sluta le för sig själv. Annars anses han eller hon som onormal av oss medpassagerare.

Tillbaka till mannen på gymmet. Jag reagerade när han gav sin biceps en kyss. Var det normalt? Jag hade aldrig sett någon göra så. Samtidigt tyckte jag att det var smått roligt.

Om han istället svarade "Puh, jag är slut. Jag har tränat hårt i dag" hade jag nog lett lite falskt. Så förutsägbart. En sådan replik hade jag hört åtskilliga gånger.

I högstadiet sågs jag som lite av en tönt för att jag var en plugghäst och för att en kompis och jag gärna stannade till vid Arlanda efter skolan på hemvägen till Uppsala från Stockholm. Vi kollade på flygplan som lyfte och landade. Många killar i min ålder snackade sport och tjejer, och spelade datorspel. De sågs som mer normala än jag. I gymnasiet gick jag integrerat med tolk. Och började styrketräna, blev lite bättre på bollsporter, jobbade extra på McDonald's... Jag fortsatte att satsa på skolan och surfa på flygsidor på nätet. Utflykterna till flygplatsen slutade jag med. Jag blev "mer normal" men i samma veva kunde jag lustigt nog lättare vara mig själv. Kanske för att jag fick nya kompisar som inte var lika snabba med att döma mig? På universitetet var det ännu enklare att välja identitet och testa sig fram. Man var vuxen och valde vilka man ville umgås med. Jag festade och dejtade. Och fortsatte att plugga, träna och flygsurfa.

Även om jag hade modet att vara en "tönt" i grundskolan var det jobbigt att vara en tonåring. Man ville ju så gärna passa in och bli omtyckt. Jag gick ut grundskolan 1999. 14 år senare har jag blivit bättre på att skita i att undra om jag duger för andra. Det är så skönt. Men det är inte alltid jag lyckas med det. Som när jag har haft en misslyckad dejt och jag hatar mig själv för att jag kläckte ur mig dumheter. Men jag försöker intala mig själv: "Vad spelar det för roll om hundra år?"

Om en person tycker att din replik är dum, kan en annan person tycka att du just sagt något genialt.

Sluta därför vara så normal hela tiden. Att tycka om dig själv är en bra början.

Så pussa din biceps du med! Det gör inget om den är otränad.

NICLAS MARTINSSON

DÖVHETEN I RYMDEN

© VIKTOR JÄDERLUND

f F

Från fet och gemen till mager versal,
kom i grafisk form!

formligen.se

Nu ringer du lättare till 112 med webbklienten och din bildtelefon. Samtalet kopplas fram till teckenspråkstolk extra snabbt och får högsta prioritet.
När du ringer 112 med webbklienten, klicka på den röda ikonen märkt "112"
När du ringer 112 med bildtelefon ringer du 112@tolk.sip.nu

NY FÖRBÄTTRAD WEBBKLIENT!

LÄNGRE ÖPPETTIDER!

Alla dagar: 06.00 - 24.00

Bildtelefoni.net:

SIP: tolk@tolk.sip.nu

Taltelefon: 020-28 00 20

3G: 020-20 00 33

Webbklient: www.tolk.sip.nu

Mer information på www.bildtelefoni.net

bildtelefoni .net

Olof Lagerblad

Olof Lagerblad startade 1817, i kraft av detta års näringsfrihetsförordning, tryckeri i Karlshamn.

Vi kan egentligen kalla oss ett gammalt anrikt tryckeri. Det gör att vi har en historia bakom oss på närmare 200 år. Fast det har ju hänt en del på alla dessa år. Vi är idag ett modernt tryckeri med komplett bokbinderi. Allt detta på en totalyta av 3000 kvadratmeter. Här sitter verkligen nostalgin i väggarna och yrkesstoltheten är stor.

Vi erbjuder allt från prepress till färdig trycksak i det egna huset, det är ett starkt argument för att producera trycksaker i Karlshamn.

